

МАУП

Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу

Кафедра управління персоналом та економіки праці

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ННІУЕБ

_____ І.А Семенець-Орлова
"_____" "_____" 2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри УПЕП

Протокол № 1 від "30" серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ Г. А. Дмитренко

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегічне регулювання демографічних процесів

спеціальності: 051 « Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня доктор філософії (PhD) з економіки
(назва освітнього рівня)

Освітньої програми: **051«Економіка»**

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Дорошенко Лідія Степанівна - кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник, професор кафедри управління персоналом та
економіки праці _____

(підпис)

Головач Наталія Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри управління персоналом та економіки праці _____

(підпис)

Викладач:

Дмитренко Геннадій Анатолійович - доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці _____

(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні управління персоналом та економіки праці
Протокол від "30" серпня 2024 р. № 1

Завідувач кафедри _____ Г.А.Дмитренко
(підпис)

Силабус перевірено

28.08.2024 р.

Заступник директора _____ І.І. Каліна

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Стратегічне регулювання демографічних процесів
Шифр та назва спеціальності	051 «Економіка»
Рівень вищої освіти	третій (науково-дослідницький) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	4 кредита/120 год Лекції : 34 Семінарські заняття: 16 Самостійна робота студентів: 72
Терміни вивчення дисципліни	V семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-ekonomiki/kafedra-upravlinnya-personalom-ekonomiki-praci/silabus3.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

	<i>Дмитренко Геннадій Анатолійович</i>
	доктор економічних наук
	професор
	Завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці
Дисципліни, які викладає НПП	Інноваційні технології управління персоналом, Стратегічне регулювання демографічних процесів
Напрями наукових досліджень	Економіка, людиноцентричне управління, еколюдиноцентризм, розвиток трудового потенціалу України, управління людськими ресурсами, стратегії розвитку освіти, державне управління, формування та розвиток громадянського суспільства
Посилання на реєстри ідентифікаторів науковців	https://orcid.org/0000-0002-8211-5690 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=fWfL2xEAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	dmitrenko2000@meta.ua
Контактний тел.	+38(050)180-65-47
Телефон кафедри	(044) 490-95-00, вн. 15-14
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-ekonomiki/kafedra-upravlinnya-personalom-ekonomiki-praci.html

Анотація курсу. Вивчення дисципліни «Стратегічне регулювання демографічних процесів» є важливою складовою фундаментальної фахової економічної освіти аспірантів спеціальності «Економіка». Здійснюється підготовка здобувачів освітньо-наукового рівня з метою розвитку знань закономірностей відтворення населення в їх соціально-економічній зумовленості (динаміку кількості, стану і структури народонаселення, демографічні аспекти розвитку сім'ї, механізм взаємозв'язку соціального, економічного і демографічного розвитку, взаємодії населення і навколишнього середовища та ін.

Опанування дисципліною підвищує теоретико-методологічний рівень та розширює науковий економічний світогляд аспірантів, досягти шляхом активізації мислення здобувачів, оволодіння методологією демографії, стратегічного бачення шляхів розвитку економіки, що нерозривно пов'язано з розвитком людини-працівника, населення в цілому. Програмою передбачається наявність у здобувачів другого (магістерського) рівня освіти, тому у підготовці аспірантів акцент робиться не на самі знання, а на здатність самостійно мислити під час вирішення завдань, уміти застосовувати отримані знання.

Мета та завдання дисципліни.

Навчальна дисципліна "Стратегічне регулювання демографічних процесів" є вибірковою і входить до циклу дисциплін професійної підготовки.

Мета вивчення дисципліни: сформувати у здобувачів освітньо-наукового рівня цілісного уявлення про стратегічне регулювання демографічних процесів в Україні, а також сприяти засвоєнню на рефлексивному рівні актуальних знань про закономірності відтворення населення країни та регіонів у конкретних умовах часу.

Завданнями дисципліни є:

1. Сприяти розумінню: сутності та соціальної значущості демографічних процесів та їх взаємозв'язків із соціально-економічними явищами;

3. Розвивати здібності: до саморозвитку власних фахових якостей аналізувати й оцінювати демографічну інформацію, яка нині широко публікується.

4. Засвоїти методологічні основи демографічної науки, яка вивчає закономірності відтворення населення в його соціально-економічній зумовленості.

5. Ознайомити здобувачів з основними завданнями і змістом цієї дисципліни, літературою з теорії і практики використання

Пререквізити - навички використання інформаційних та комунікаційних технологій, здатність розробляти аналітичні матеріали.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання – обладнання–програми та сервіси для перевірки оригінальності текстів (Plagiatus, Antiplagiat, Unichek). Ознайомитися із наявними в Академії програмами і сервісами можна: корп. №24.

Табл.1

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
ЗК 3. Здатність вести професійну комунікацію	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)
ЗК4. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю за спеціалізацією освітньої програми	Підсумкове (залік)
ЗК8. Здатність працювати у міжнародному контексті, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)

СК1. Уміння застосовувати універсальні навички дослідника в галузі економічних наук	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)
СК2. Знання сучасних парадигм розвитку соціально-економічних систем різного рівня, основних концепцій, теорій, моделей та інструментарію економічних досліджень	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)
СК3. Уміння здійснювати науковий пошук та розвідку, здійснювати аналіз та класифікацію відомих методів та підходів у галузі економічних наук	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)
СК4. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)
СК6. Володіння навичками самостійного опанування новими знаннями, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у сфері економіки та управління персоналом.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)
СК12. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (залік)

Зміст навчальної дисципліни.

№	Всього годин у семестрі 120 Теми	Кількість годин, з них:						Примітка
		лекції (Л)	семінар. зан. (СЗ)	практ., лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	інд.-конс. роб. (ІКР)	сам. роб. студ. (СРС)	форма контролю	
	Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи стратегічного регулювання демографічних процесів							
1.	Стратегічне регулювання демографічних процесів як навчальна дисципліна	2	2			6	У	
2.	Методологія стратегічного демографічних процесів регулювання	2	1			6	У	
3.	Науково-теоретичні основи стратегічного регулювання демографічного розвитку	4	2			6	У, КР	
4.	Використання системи демографічних наук в стратегічному регулюванні демографічних процесів	2	2			6	У	
5.	Джерела демографічної інформації про населення для стратегічного регулювання демографічних процесів	2	1			6	У	
6.	Стратегічний аналіз демографічних процесів	2	2			6	КР, СР	

	Змістовий модуль 2. Стратегія розвитку демографічних процесів							
7.	Стратегічне соціально-демографічне прогнозування	2	2			6	У	
8.	Взаємозв'язок стратегій демографічного та соціально-економічного розвитку	2	1			6	У	
9.	Сучасні тенденції демографічних процесів та їх врахування в стратегічному регулюванні	4	2			6	У	
10.	Стратегія розвитку сім'ї як об'єкта демографії	2	2			6	У	
11.	Стратегічні підходи до оптимізації міграцій населення	2	1			6	У	
12.	Демографічна політика як засіб стратегічного регулювання демографічних процесів	2	2			6	КР,СР	
	Разом 120	28	20			72		

Форми контролю: усне опитування – У
 контрольні роботи – КР
 перевірка конспектів – ПК
 перевірка завдань для самостійної роботи – СР
 тестування – Т
 колоквіум - К
 інші - _____

Статус дисципліни: *вибіркова*

Політика курсу - Передбачає роботу в команді.

- Клімат в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної самоіронії.
- Виконання завдань у встановлений термін.
- Відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.
- Дотримання академічної доброчесності.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

Зміст дисципліни: Курс складається з трьох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та семінарської частин:

- **Змістовий модуль 1 «Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи стратегічного регулювання демографічних процесів»** (лекційні теми 1-6, семінарські теми 1-6);
- **Змістовий модуль 2 «Стратегія розвитку демографічних процесів»** (лекційна тема 7-12, семінарські теми 7-12).

Форми і методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації.**

При викладанні **лекційного матеріалу** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації.

Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути Вашу увагу до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Ви маєте можливість обмірковувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формулювати висновки і узагальнення.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні *семінарських занять* передбачено поєднання таких форм і методів навчання як робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (див. *рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- Виступ за темою *індивідуального завдання*.
- Виступ-інформування за темами семінарських занять;
- Графоаналітичні завдання;
- Розрахункові завдання.

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	9	9	8	8
Відвідування семінарських занять	1	4	4	5	5
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	5	50
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	4	20
Виконання модульної роботи	15	1	15	1	15
Виконання ІНДЗ	15				
Разом		103		98	
Максимальна кількість балів:		201			
201:100=2,01. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:2,01 = загальна кількість балів.					

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт до кожної з 13 тем (завдання до самостійної роботи див.: *Робоча навчальна програма дисципліни*). **Критерії оцінювання:**

- змістовність – 4 бали
 - відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бали.
- Максимальна кількість балів за самостійну роботу – **5 балів**.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання індивідуальних завдань-кейсів у формі презентації за

тематикою **самостійного вивчення матеріалу** відповідного змістового модуля (5 хв. зі слайдами).

Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:

- Слайди до презентації – 3 балів
- Повнота розкриття теоретичного питання теми – 10 балів
- Тестове завдання – 5*1бал=5 балів
- Якість інформації – 5 балів
- Самостійність та креативність – 2 балів

Максимальна кількість балів - 25 балів.

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік. Відбувається у формі екзамену згідно з «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю (див.: Робоча навчальна програма дисципліни).

Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела (література):

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>).

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>).

3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>).

4. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III / із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (zakon.rada.gov.ua/go/1768).

5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>).

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>).

7. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>).

8. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>).

9. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>).

10. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 03.07.1991 р. № 1282-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>).

11. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>).

12. Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 03.07.1991 р. № 1284-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1284-12>).

13. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. № 1060-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>).

14. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 № 964-IV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>).

15. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>).

16. Про проведення у 2016 році Всеукраїнського перепису населення. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.04.2008 р. № 581-р зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/581-2008-%D1%80>).

17. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від р. № 2558-III із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>).

18. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>). Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється». Затверджено Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105 (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 389/2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007/paran10#n10>).

Основна (базова):

19. Борисов В.А. Демографія : підручник для вузів / В.А. Борисов. – 4-е видання. – М. : NOTA BENE, 2004. – 344 с.

20. Григор'єва С.В. Основи демографії : конспект лекцій / С.В. Григор'єва. – Харків : НТУ «ХП», 2010. – 77 с.

21. Джаман В.О. Демографія: навчальний посібник / В.О. Джаман, В.М. Круль. – Чернівці : Рута, 2009. – 160 с.

22. Дмитренко Г. А. Оздоровлення нації в об'єктиві науки: науково-публіцистичне видання. – К.: ДКС-Центр, 2018. – 244 с.

23. Дмитренко Г. А., Солодков В. Т. Оздоровлення нації в об'єктиві науки: науково-публіцистичне видання / Г. А. Дмитренко, В. Т. Солодков. – К. : ДКС-Центр, 2018. – 244 с.

24. Дмитренко Г. А. Стратегія збільшення соціального капіталу в Україні [Електронний ресурс] / Г. А. Дмитренко. // Науковий вісник УМО. Серія : Економіка та управління. - 2016. - Вип.

2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvumo_2016_2_6

25. Дмитренко Г. А. Якість трудового потенціалу організації в контексті ефективного управління персоналом / Г. А. Дмитренко, Л. С. Дорошенко, Н. І. Лапицька // Формування ринкових відносин в Україні. - 2019. - № 3. - С. 113-123.

26. Дмитренко Г. А. Від ефективного управління трудовим потенціалом (персоналом) організацій до ефективного державного управління: проблеми впровадження системного підходу Наукові праці МАУП. — Серія : Економічні науки. — 2018. — Вип. 2 (56). — Київ : МАУП, ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. с.7-22.

27. Дорошенко Л.С. Демографія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.С. Дорошенко. – К. : МАУП, 2005. – 112 с.

28. Дорошенко Л. С. Демографія: Практикум. – К.: МАУП, 2007. – 80 с.

29. Жуков В. Соціальне партнерство в Україні: навч. посіб. / В. Жуков, В. Скурятівський. – К. : Вид-во УАДУ, 2010. – 200 с.

30. Комплексний демографічний прогноз України на період до 2050 р. (колектив авторів) / за ред. чл.-кор. НАНУ, д-р екон. наук, проф. Е.М. Лібанової. – К.: Український центр соціальних реформ, 2006. – 138 с.

31. Людиноцентрична система державного управління в Україні: утопія чи шанс. Монографія / О. Л. Ануфрієва, О. А. Брусенцева, Г. А. Дмитренко та ін. / За заг. ред. Г. А. Дмитренка. – К.: ДКС-Центр, 2014. – 240 с.

32. Махорін Г.Л. Основи демографії: курс лекцій / Г.Л. Махорін. – Житомир : Волинь, 2009. – 96 с.

33. Муромцева Ю.І. Демографія : навчальний посібник / Ю.І. Муромцева. – К.: Кондор, 2009. – 300 с.

Додаткова :

34. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: навч. посіб. / В.С. Васильченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 252 с.

35. Вимірювання якості життя в Україні. Аналітична доповідь / Е.М. Лібанова, О.М. Гладун, Л.С. Лісогор та ін. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи, 2013. – 50 с.

36. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносин: підручник / О.А. Грішнова. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2007. – 559 с.

37. Головач Н. В., Дмитренко Г. А. Системне формування нового покоління нації: гуманістичний контекст : монографія / Н. В. Головач, Г. А. Дмитренко.– К. : ДКС-Центр, 2019. – 352 с.

38. Дмитренко Г. А., Помиткін Е. О., Головач Н. В. Формування здатних до самореалізації здобувачів освіти в умовах глобалізованого світу. Молодь і ринок : Щомісячний науково-педагогічний журнал. 2020. Вип. 1 (180). С. 12-18.

39. Дмитренко Г. А., Головач Н. В. Системне державне управління як імператив збереження і розвитку трудового потенціалу країни. Проблеми модернізації України : зб. матер. звіт. наук.-практич. конф. [«Теоретичні та прикладні проблеми розвитку громадянського суспільства і євроінтеграційних процесів державного будівництва»], (Київ, МАУП, 20 листопада 2020 р.) К. : «Видавничий дім «Персонал», Вип.11. 2020. С. 18-21.

40. Діти, жінки та сім'я в Україні : Стат. збірник / Відп. за вип. О.О. Кармазіна. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 363 с.

41. Економіка праці і соціально-трудова відносини. Навчальний посібник / [Авраменко С. З., Коленда Н. В., Турчик І. В., та ін.]; під ред. Л.М. Черчик. – Луцьк : Луцький НТУ, 2009. – 433 с.

42. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч.-метод. посібник / За заг. ред. проф. Качана Є. П. – Тернопіль : ТДЕУ, 2006. – 373 с.

43. Забезпечення сталого прогресу людства: зменшення уразливості в формуванні життєстійкості. Доповідь про людський розвиток 2014 р. Програми розвитку ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://hdr.undp.org/en>).

44. Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки: колективна монографія / [Е.М. Лібанова, О.В. Макарова, І.О. Курило та ін.]; за ред. Е.М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2012. – 320 с.

45. Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: монографія у 2-х томах. Том 1: Трансформація рівня життя населення в умовах системної кризи. Том 2: Регіональні диспропорції людського розвитку та можливості їх подолання / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи, 2012. – 435 с.

46. Міграція в Україні: факти і цифри. Дослідження Міжнародної організації з міграції (МОМ) в Україні. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (http://www.iom.org.ua/sites/default/files/ukr_ff_f.pdf).

47. Населення України. Імперативи демографічного старіння: монографія / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова. – К. : ВД «АДЕФ-Україна», 2014. – 288 с.

48. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.

49. Статистичний щорічник України за 2012 рік / За редакцією О.Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2013. – 552 с.

50. Статистичний щорічник за 2013 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 586 с.

51. Nataliia Holovach, Gennady Dmitrenko, Ivan Bakhov. (2020). Digitalization of the Education System: Formation of Personality According to Parameters. Jour of Adv Research in Dynamical & Control Systems, Vol. 12, 04-Special Issue, 2020, P. 849-860. DOI: 10.5373/JARDCS/V12SP4/20201555

<https://www.jardcs.org/archivesview.php?volume=3&issue=28&page=4>

Інформаційні Інтернет ресурси

52. Американська асоціація вивчення населення // Режим доступу: (<http://www.popassoc.org>).

53. Бюро з питань народонаселення (м. Вашингтон, США) // Режим доступу: (<http://www.prb.org>).

54. Відділ з народонаселення ООН // Режим доступу: (<http://www.un.org/esa/population>).

55. Демографія та соціальна економіка. Електронний журнал. – Режим доступу: (<http://www.idss.org.ua/journal/journal.html>).

56. Європейська асоціація по вивченню народонаселення (Гаага, Нідерланди) // Режим доступу: (<http://www.nidi.nl/eaps>).

57. Інформаційна мережа з проблем народонаселення відділу Народонаселення і Фонду з народонаселення (ООН) // Режим доступу: (<http://www.un.org/popin>).

58. Категорії, методи і джерела етнодемографії: http://npu.edu.Ua/e-book/book/htrnJ/D/iio_kdsd_etnodemografiya/80.html

59. Міжнародна організація міграції (International Organization for Migration, IOM): <http://www.iom.int/jahia/Jahia/lang/en/pid/1>.

60. Міжнародна організація праці (International Labour Organization, ILO): <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm#a2>.

61. Міжнародний Союз наукових досліджень по населенню // Режим доступу: (<http://www.iussp.com>).

62. Національний Інститут демографічних досліджень (Франція) // Режим доступу: (<http://www.ined.fr>).

63. Населення України (спільний проект Державної служби статистики України та Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України): <http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/index.htm>.

64. Офіційний сайт аналітичного центру ім. Розумкова // Режим доступу: (<http://www.razumkov.org.ua>).
65. Офіційний сайт Державної служби зайнятості // Режим доступу: (<http://www.dcz.gov.ua>).
66. Офіційний сайт Державної служби статистики України // Режим доступу: (<http://www.ukrstat.gov.ua>).
67. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України // Режим доступу: (<http://www.idss.org.ua/public.html>).
68. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики // Режим доступу: (<http://www.mlsp.gov.ua>).
69. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень // Режим доступу: (<http://www.niss.gov.ua>).
70. Офіційна сторінка Всеукраїнського перепису населення // Режим доступу: (<http://search.trident.com.ua/?cx=partner-pub-4190222308569587%3A173%3Aajqrdaj9&>).
71. Програма розвитку ООН // Режим доступу: (<http://www.undp.org>).
72. Сайт Відділу по народонаселенню ООН за джерелами даних про населення // Режим доступу: (<http://unpopulation.org>).
73. Статистична база даних населення України // Режим доступу: (http://database.ukrcensus.gov.ua/ukrcensus/dialog/statfile1_c_files/main.htm?0).
74. Проект «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей і міст України» (Проект РЕОП)- <http://www.ebed.org.ua>
75. Прогноз ООН щодо населення: <http://esa.un.org/unpd/wpp/index.htm>.
76. Світовий банк (World Bank): <http://www.worldbank.org/>.
77. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
78. Фонд народонаселення Організації Об'єднаних Націй (United Nations Population Fund, UNFPA): <http://www.unfpa.org/public/home>.
79. Центр вивчення міжнародної міграції (м. Нью-Йорк) // Режим доступу: (<http://www.cmsny.org>).